

Wat is Glimlachen.be?

Glimlachen.be is een sensibiliseringsproject met als doel de mondgezondheid van kinderen en jongeren in Vlaanderen te verbeteren. Deze sensibiliseringscampagne wil een gedragswijziging inzake mondhygiëne en mondzorg bij onze jeugd realiseren. De campagne wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap.

Historiek

Glimlachen.be is gestart midden december 2009, gesubsidieerd door de federale overheid. Hierbij werden scholen bezocht met 3 tandmobielen. Dit om de kinderen, ouders en leerkrachten te sensibiliseren.

Ten gevolge van de staatshervorming werd in 2015 de fakkel overgenomen door de Vlaamse Gemeenschap.

Aanvankelijk konden de sensibiliseringsacties in scholen, tijdens het eerste semester van 2015, verder gaan. Vanaf september 2015 zijn er geen schoolbezoeken meer. De opdracht werd door de Vlaamse Gemeenschap bijgestuurd. Er wordt ingezet op logistieke ondersteuning naar scholen, leerkrachten, intermediairen, CLB's, tandartsen en organisaties die zich richten naar kansengroepen.

Wat is Glimlachen.be?

De huidige campagne

Omdat het belangrijk is de mondgezondheid te blijven bevorderen, wil Glimlachen.be wel graag met u blijven samenwerken.

Via de website, www.glimlachen.be, kan u allerlei materiaal vinden voor de lessen rond mondgezondheid. Werkblaadjes en educatief materiaal kunnen via deze link gedownload worden voor de verschillende leeftijdsgroepen zoals affiches, poetskaarten, ... Binnen de beschikbare middelen kunnen we u ook ondersteunen met sensibiliseringsmateriaal.

Sinds januari 2017 is Glimlachen.be een onderdeel van de opdracht van de Partnerorganisatie Preventieve Mondzorg. Deze partnerorganisatie sloot hierover een overeenkomst met de Vlaamse Gemeenschap. Het educatief materiaal werd uitgebreid met een reizende tentoonstelling. Deze tentoonstelling is een oplossing voor de schoolbezoeken uit het verleden.

De reizende tentoonstelling

sociaal

REIZENDE TENTOONSTELLING SINT-NIKLAAS

'CAS EN KATO HOUDEN JOUW MOND GEZOND!'

Tijdens een persvoorstelling werd op 2 oktober in St-Niklaas onze reizende tentoonstelling aan het brede publiek voorgesteld. Aan het unieke project 'Tand-em Sint-Niklaas' - het tandartsenkabinet voor mensen in kansarmoede - werd immers, via de tentoonstelling 'Cas en Kato', een preventieel gekoppeld. Kinderen uit de kleuterklassen en de eerste graad lager onderwijs konden via kleurrijke prenten, foto's en interactieve installaties de wereld van de tanden en de tandarts ontdekken. De boeiende tentoonstelling over mondhygiëne en tandzorg vond van 1 t.e.m. 22 oktober plaats in de centrale bibliotheek. Deelnemende scholen konden ook onze educatieve tandenkoffer ontlenen, als voorbereiding op Cas en Kato.

Jean-Marie Van der Linden

'Cas en Kato hebben gezonde tanden' is een nieuw project binnen het Glimlachen.be project en bestaat uit een tweeluik: de reizende tentoonstelling en didactische tandenkoffers. Gebaseerd op het 'teach the teacher'-principe proberen we, via de leerkrachten, de jonge doelgroep te overtuigen van het belang van gezonde tanden en hen de nodige kennis en vaardigheden bij te brengen. Leerkrachten spelen immers een belangrijke rol in het bijbrengen van goede, gezonde gewoontes.

Tandartsassistent Inge Degans bracht op een fantastische manier opnieuw het verhaal tot leven. Haar en onze boodschap is duidelijk: wie van jongs af leert om gezond te eten, ieder dag haar/zijn tandjes poetst en regelmatig naar de tandarts gaat, heeft alle kansen om met sterke, mooie tanden door het leven te gaan.

Sint-Niklaas is na Koekelberg de tweede bibliotheek die de tentoonstelling Cas en

Kato herbergt. De kinderen kunnen er via kleurrijke prenten en een verhaal op maat, foto's met viagen en interactieve installaties (voedingstafel, drukknoppen, klapluisjes) alles over de tanden en de tandarts ontdekken. Creatievelingen kunnen er ook aan de slag met de tanden-doe-blaadjes en de photobooth die gecreëerd werden door de lokale verantwoordelijken. Gemotiveerde klassen en jonge bib-bezoekers die een originele foto nemen met als thema 'Hou je mond gezond' maakten kans op een fijne prijs.

De tandenkoffer is een uitleenbox met didactisch materiaal voor scholen. De koffer bevat heel wat 3D-materiaal, prentenboeken, vertelplaten... die de informatie over mond en tanden tastbaar en aanschouwelijk maken en kinderen op een visuele manier helpen meer te weten te komen over de opbouw van de tand, het gebit, poetsen en wat je bij de tandarts mag verwachten. Eveneens bevat de koffer een hapklaar lessenpakket over Cas

en Kato compleet met activiteitenmap en werk- en doeblaadjes.

De Vlaamse Werkgroep voor Gezonde tanden (WVGT) van het VWT, die de inhoud en het concept van deze tentoonstelling ontwikkelde, werd vertegenwoordigd door zijn voorzitter Jean-Paul Souffriau en door Andre Mestrum, afgevaardigd door het VVT Ultivoerend Bestuur. In onze voortdurende zoektocht naar manieren om onze doelgroep op een goede manier en in grote getale te bereiken, zijn we blij met de medewerking van nieuwe, geëngageerde partners, zoals het stadsbestuur van St-Niklaas.

Lokale welzijnswerkers en

gezondheidsdiensten krijgen immers vaak signalen van scholen en van organisaties voor mensen in kansarmoede dat er nood is aan sensibilisatie rond mondhygiëne en tandzorg. Kinderen en hun ouders beschikken vaak niet over de kennis en vaardigheden om hun gebit goed te verzorgen. Scholen en andere organisaties zijn daarom actief op zoek naar correcte, up-to-date-informatie en mooie materialen om mee aan de slag te gaan. Met Cas en Kato proberen wij een antwoord te bieden op hun vraag. Dit project sluit trouwens naadloos aan bij een ander initiatief van het VWT: Tand-em, de tandartsstoel op doorverwijzing voor mensen met een lage socio-economische status.

Daarnaast wou de bibliotheek van Sint-Niklaas, op een laagdrempelige en inclusieve manier, informeren, inspireren en motiveren. De expositie Cas en Kato, die kleuters wil sensibiliseren voor tandzorg en -hygiëne, sluit volledig aan bij deze ambitie. De beleidsmensen van Sint-Niklaas vonden

daarom dat deze expo, die groot en klein kan boeien, een mooie en makkelijk toegankelijke plaats in de bibliotheek verdiende. Daarenboven zijn scholen kind aan huis in de bib, zij komen voor rondleidingen, spelletjes, lezingen en workshops. Deze expo verkennen en beleven op een plaats die zij kennen en vertrouwen en waar zij bovendien nog meer materialen over tandzorg kunnen vinden in de collectie betekent een meerwaarde voor de initiatiefnemers en het jonge publiek.

Op 27 september werden reeds 34 klassen geregistreerd die de tentoonstelling zullen bezoeken. Dit betekent minstens 680 kinderen uit 12 verschillende scholen die Cas en Kato hebben ontdekt samen met hun juf

of meester. Leerlingen uit het Bijzonder Onderwijs en uit de deelgemeenten tekenden eveneens present. Ook de 10 tandenkoffers zijn populair en werden 5 weken bijna permanent uitgeleend.

Tenslotte ontvingen alle tandartsen uit het Waasland vooraf een affiche en flyers. Ook zij wieren actief mee rond dit project. Daarnaast moedigen de CLB's in hun wachtkamers en via hun contacten met scholen leerkrachten aan om aandacht aan dit thema te geven.

Natuurlijk werden ook de (toevallige) passanten in de bib niet vergeten. Ouders

die met hun kroost boeken ontdekken, een oma die met haar kleinzoon naar een voorstelling komt,... allemaal waren ze welkom. Zij spelen immers een belangrijke begeleidende rol bij het tandenpoetsen en bij gezonde en tandvriendelijke eetgewoontes.

In elk geval een heel grote 'Dank u' aan allen die dit project tot een dergelijk succesvol niveau hebben getild.

Bron: Persnota Cas en Kato houden je mond gezond team samenleving en preventie stad Sint-Niklaas

Glimlachen.be

De reizende tentoonstelling

Glimlachen.be

De reizende tentoonstelling

De reizende tentoonstelling

Wegwijzer tentoonstelling

Wegwijzer tentoonstelling

Tanden bepalen een groot deel van jouw leven. Waarvoor dienen onze tanden?

Voedsel kauwen is de belangrijkste functie van de tanden. De tanden vermalen het voedsel en bereiden het zo voor op de vertering in de maag.

Welke twee delen zijn er aan een tand?

In de mondholte zie je slechts het uitwendige deel van de tanden: de kroon. Het glazuur dat de kroon overdekt is zeer hard (het hardste materiaal van het menselijk lichaam). De wortel van de tand zit in het kaakbot. Binnenin de tand vindt men de pulp, een zachte massa met zenuwuiteinden en bloedvaatjes.

Welke soorten tanden hebben wij?

De drie soorten tanden hebben elk hun eigen rol. Zo dienen de snijtanden om het voedsel te snijden of erin te bijten. De hoektanden dienen om voedsel te scheuren. De kiezen malen het voedsel fijn.

Melkgebijt en definitief gebijt

De eerste tanden breken gemiddeld rond zes maanden door. Het volledige melkgebijt bestaat uit 20 tanden. Vanaf twaalf-derien jaar bestaat het gebijt uit 28 blijvende tanden. Later komen daar eventueel nog vier wijsheidstenden bij.

Het wisselgebijt

Rond zes jaar komen de eerste blijvende tanden door en beginnen de melktanden te wisselen.

Hoe krijg je snel gaatjee?

Cariës of tandbederf is een traag en plaatselijk ontstekingproces van de harde weefsels van de tand (glazuur en deegje). De oorzaak is tandplak, een soort laagje die de tandvlekken koloniseert als er niet gepoest wordt (de naam zegt veel: 'het plakt aan de tand'). De bacteriën in de tandplak breken suikers af, wat aanleiding geeft tot zuurvorming. Deze zuren tasten de tanden aan.

Welke dranken zijn aan te raden?

Water (met of zonder bubbels) of witte melk. Hoe vaker een suikervrij tussendoortje (voedsel of drank), hoe groter het risico op caries.

Lekker, maar.....? Is het wel verstandig? Denk goed na voor de gevolgen op jouw tanden.

Bijna alle voedingsstoffen en dranken bevatten koolhydraten. Telkens je iets eet of drinkt, worden de plaquebacteriën gevoed en produceren ze zuren.

Gezonde tussendoortjes

De voedingsstoffen die het langst ter plaatse blijven, veroorzaken de meeste schade. Wist je dat voedingsstoffen zoals rozijnen, crackers en wit brood langer in de mond blijven dan bijvoorbeeld chocolade. Dit is te wijten aan het feit dat ze niet gemakkelijk oplossen in het speeksel en lang aan de tanden blijven plakken.

Glimlachen.be

De reizende tentoonstelling

sociaal

REIZENDE TENTOONSTELLING AALST "BETERE TANDZORG VOOR KLEUTERS"

Na Sint-Niklaas wou ook de stad Aalst, via de interactieve tentoonstelling 'Cas en Kato hebben gezonde tanden', kinderen aanzetten tot een betere tandzorg. Bedoeling was om kleuters de juiste technieken aan te leren zodat ze zelf kunnen zorgen voor een gezond gebit. De tentoonstelling liep van 7 tot 23 november 2017 in het Belfort van Aalst en was vooral gericht op kinderen van de derde kleuterklas.

Jean-Marie Van der Linden

Kinderen ervaren vaak problemen met hun tanden en tandhygiëne. Vaak weten zij niet waarom of hoe ze hun tanden moeten poetsen. Ook voor hun ouders is het belang van een goede tand- en mondzorg niet altijd even duidelijk.

Iespakketten, vertelplaten en een activiteitenmap. Zowel de tentoonstelling als de tandenkoffers werden ontwikkeld door het VWT. De ouders kregen tevens de brochure 'Verzorg je glimlach' die hen tips en informatie aanreikt om de tandzorg bij hun

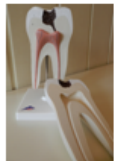
Glimlachen.be 10 tandenkoffers

Glimlachen.be 10 tandenkoffers

HANDLEIDING TANDENKOFFER

Model van een tand met gaasje

Op dit model zie je hoe een gaasje eruitziet wanneer dit reeds langere tijd aanwezig is. Merk op hoe de curvè (het ritande gedeelte) zich uitbreidt tot aan de pulpa (het rode deel dat zich midden in de tand bevindt en waar ook de zenuw aanwezig is). De tand bestaat uit een kroon, die je in de mond kan zien, en de wortel die zich in het kaakbeen vasthecht.

Deze kies heeft twee wortels. Je kan ook het glazuur onderscheiden (de witte dunne laag aan de buitenkant van de kroon). Dit is zeer hard en kan dus grote krachten verdragen zonder dat je pijn voelt. Ervorder vind je het dentine. Dit gedeelte is niet gevoelig.

Dankzij dit model kan je zien hoeveel tanden er aanwezig zijn in een volwassen gebit, namelijk 32 (rijpheidstanden helemaal achteraan inbegrepen op het model). Let op de vorm van de tanden, die erg verschillend naar gelang de plaats en waarvoor ze dienen. Voor de bovenstanden en de onderstanden geldt hetzelfde: 4 snijtanden om het vruchtbaar te bijten. Ze zijn breed, plat en scherp. Bovendien zijn ze het meest om te tonen als we lachen. Dan zien we op de hoeken van de tandboog 2 hoektanden. Ze zijn hoekiger van vorm en sterk genoeg om harder vruchtbaar te breken of voor vruchtbaar te scherpen. Meer achteraan hebben we 4 kleine kiezen (2 in 2 langs elke kant). Deze dienen om het vruchtbaar te malen. Maar om het vruchtbaar nog fijner te malen heb je nog meer achteraan dikere meeltanden of grote kiezen (6 in totaal per tandboog).

Op dit model kan je goed zien hoe je dient te prieten. Vergelijk niet tegen het tandvlees om te prieten. Het tandvlees is het rode gedeelte. Merk op hoe moeilijk het is om te reinigen tussen de tanden door waar de tanden elkaar raken ontstaan er vaak gaatjes.

Poetsmodel volwassen gebit

Reuzentandenborstel.

Ideaal voor gebruik samen met de poetsmodellen. Om aan te tonen hoe de tanden worden gepoetst: met de haartjes schuin naar het tandvlees toe. Een tandenborstel moet om de drie maanden vervangen worden, want dan is hij verlaten en te veel (en zijn dan te veel bacteriën die erin zitten).

Poetsmodel melkgebit

Vergelijk met het volwassen gebit. Er zijn ook 4 snijtanden en 2 hoektanden per tandboog. Daarachter zijn er 4 melkkiezen. Deze worden bij het wisselen vervangen door de kleine kiezen. Goed om weten: de eerste grote kies van het volwassen gebit groeit op ongeveer 6 jaar. Doordat deze doorbreekt achter de melkkies gaat daarbij geen melkand verloren. De andere kiezen groeien er later nog achteraan bij.

Zakje met silicone gebitsmodellen: zo heb je een idee van de evolutie van melkgebit naar volwassen gebit.

- Silicone gebitsmodel 1: het melkgebit van een kind van 6 à 7 jaar
- Silicone gebitsmodel 2: het wisselgebit op 8 à 9 jaar
- Silicone gebitsmodel 3: het definitieve gebit vanaf ongeveer 12 à 13 jaar

Zakje met tandartsinstrumenten. Dit gebruikt de tandarts:

- Mondspiegel: de mondspiegel is een heel belangrijk instrument van de tandarts: daarmee kan hij achter elke hoek van de tanden kijken. Bovendien kan hij hiertoe de tong of de lippen optijd houden.
- Sondi: dit instrument kennen jullie waarschijnlijk als "het haakje". Dankzij dit scherp puntje kan er aan de tand gevoeld worden of er iets mis is: een gaatje of tandsteen bijvoorbeeld. Sommige kinderen zijn er bang voor. Maar dit is ontzettend wat de tand voelt er niets van.
- Mondmasker: het mondmasker beschermt jou en de tandarts tegen de bacteriën. Als er "stouter" bacteriën aanwezig zouden zijn, kunnen ze niet overgebracht worden van de ene naar de andere persoon.

- Handschoenen: ook via de handen kunnen bacteriën overgebracht worden. Vandaar de handschoenen om proper te werken. Deze zijn heel dun zodat de tandarts nog goed kan voelen en ze zijn stevig zodat ze niet gemakkelijk scheuren.
- Wattenrollen: Deze hebben twee functies:
  - 1. Ze slorpen het speeksel op zodat het werkveld droog blijft. Het werkveld is de omgeving van de tand waar de tandarts het gaatje vult.
  - 2. De tong of de lip optijd houden zodat ze niet gekwetst worden.
- Speekselzuiger recht: de speekselzuiger dient niet enkel om het speeksel op te zuigen, maar ook het water dat gebruikt wordt tijdens de behandeling (tijdens het boren of bij het uitspoelen van het werkveld). Dankzij dit instrument moet je minder slikken. De tandarts kan deze speekselzuiger ombuigen om hem de vorm te geven die past bij de behandeling.
- Speekselzuiger gekruld: bij deze soort is de vorm al zodanig gemaakt dat tegelijk de tong optijd gehouden wordt.

Zakje met tandenborstels;

- Tandborstels voor verschillende leeftijden
- Zandloper met een duur van 2 minuten, de duurtijd van hoelang tanden gepoetst moeten worden.

A4 kaarten blijf tand/droevige tand

Je ziet hier een blijf tand en een droevige tand. Je kan hierna de gevolgen van voeding op de tanden zichtbaar maken voor de kinderen. Ook bijvoorbeeld een fopspeen of een potlood om te wijzen op slechte gewoonten. Dit is ideaal om afbeeldingen bij de juiste tand te plaatsen. Doe dit als oefening met de kinderen: laat ze voeding (of afbeeldingen ervan) bij de ene of de andere tand leggen. Wat maakt de tand blij (gezond) of ongelukkig (lelijk gaaf)? Let op: dit is geen gemakkelijke oefening. Soms is er twijfel of kan de verpakking misleidend zijn. Bovendien vergissamen kinderen zich vaak omdat ze blijdschap associëren met wat ze zelf lekker vinden.

Vertelplaten Cas en Kato

Dit is een verhaal dat de drie pijlers overneemt voor een juist voedingsgedrag: voedingsadvies, tandvoorzorgen en een bezoek aan de tandarts. Terwijl je de platen toont aan de leerlingen zie je aan de achterkant een korte inhoud die past bij de vertelplaat en die je kan lezen ter ondersteuning. Dit is een verhaal bedoeld voor ouders/leerders.

10 tandenkoffers

INHOUDSKAART TANDENKOFFER

- Model van een tand met gaatje
- Poetsmodel volwassen gebit
- Reuze tandenborstel. Ideaal voor gebruik samen met de poetsmodellen: om voor te tonen hoe de tanden worden gepoetst.
- Poetsmodel melkgebit
- Zakje met silicone gebitsmodellen:
  - Silicone gebitmodel 1: het melkgebit van een kind van 6 à 7 jaar
  - Silicone gebitsmodel 2: het wisselgebit op 8 à 9 jaar
  - Silicone gebitsmodel 3: het definitieve gebit vanaf ongeveer 12 à 13 jaar
- Zakje met tandartsinstrumenten: Dit gebruikt de tandarts
  - Mondspiegel
  - Sonde
  - Mondmasker
  - Handschoenen
  - Wattenrollen
  - Speekselzuiger recht
  - Speekselzuiger gekruld
- Zakje met tandenborstels
  - Tandeborstels voor verschillende leeftijden
  - Zandloper met een duur van 2 minuten, de duurtijd van hoelang tanden gepoetst moeten worden.
- Vertelplaten Cas en Kato
- A4 kaarten blijf tand/droevige tand: ideaal om afbeeldingen bij de juiste tand te plaatsen
- Activiteitenmap Cas en Kato
- Ringmap met lespakketten, werkblaadjes, posters, folders en poetskalenders
- Voorleesboek 'Anna poetst haar tanden'
- Voorleesboek 'de Tandarts'
- Cd rom met games KYS
- Dvd Tand&co
- Brochure mondhygiëne advies VWGT
- Brochure voedingsadvies VWGT
- ? Flyer fluorideadvies VWGT

AFSPRAKEN TANDENKOFFER

WAT?

De tandenkoffer is een uitleenbox met didactisch materiaal rond mondhygiëne voor kleuter- en basisscholen. De koffer bevat heel wat 3D materiaal dat de informatie over mond en tanden heel tastbaar en aanschouwelijk maakt en kinderen helpt op een visuele manier meer te weten te komen over de opbouw van de tand, het gebit, hoe je goed moet poetsen en wat je bij de tandarts mag verwachten.

Het materiaal kan in klas gebruikt worden om de lessen rond mondhygiëne te ondersteunen en/of het bezoek aan de reizende tentoonstelling voor te bereiden. Papierwaren zoals lespakketten, werkblaadjes, folders... die u leuk vindt, dient u te kopiëren om ze op deze manier in de klas te gebruiken.

AFSPRAKEN?

Dit materiaal wordt voor een beperkte tijd aan u uitgeleend. Nadien dient u de koffer in dezelfde staat zoals u die kreeg, terug te bezorgen. De uitlener is tijdens de uitleenperiode verantwoordelijk voor het materiaal en eventuele schade aan de koffer. Ontbrekende of kapotte stukken moeten vergoed worden. De papierwaren uit de ringmap dienen op het eind van de uitleening opnieuw in de juiste hoesjes gestopt te worden.